

I den äldres tjänst

Äldreassistent – ett framtidssyrke

BETÄNKANDE AV
UTREDNINGEN YRKESKRAV I ÄLDREMSORG

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2008:XX

Personal i omsorg och vård för äldre

- 185 000 undersköterskor och vårdbiträden
- Utgör 85 procent av personalen i omsorg och vård för äldre
- 4,4 procent av Sveriges totala arbetskraft
- Sveriges i särklass största yrkeskår

Framtidsscenario

- År 2030 har antalet som fyllt 80 år (som har 80 procent av insatserna) ökat med 64 procent
- Med liknande bemanning och behov som idag behöver omsorgspersonalen utökas med nära 100 000 personer
- Vi bedömer att behoven kommer att öka
- Det är nu vi kan och måste effektivisera, öka kompetensen och göra arbetet attraktivt

Våra förslag

- En lägsta kompetensnivå för arbete med omsorg och vård för äldre läggs fast i en ny lag genom att förtydliga vad som i socialtjänstlagen menas med ”personal med lämplig kunskap och erfarenhet”
- 11 nationella yrkeskrav införs

Våra förslag

Vi föreslår att elva nationella yrkeskrav införs inom följande kompetensområden

1. Värdegrund, värderingsförmåga och förhållningssätt
2. Kommunikation
3. Lagar och regler
4. Det friska (normala) åldrandet
5. Åldrandets sjukdomar

Våra förslag

6. Funktionsbevarande omsorg
7. Emotionell och social omsorg
8. Kroppsnära omsorg
9. Måltid, kost och näring
10. Omsorg och vård i livets slut
11. Sjukvård

Våra förslag

- Den som når upp till kompetensnivån –
Äldreassistent
- Utan sådan kompetens måste man alltid
arbeta tillsammans med kompetent personal –
man får inte arbeta ensam
- Två vägar till kompetens
 - Valideringsvägen
 - Utbildningsvägen

Våra förslag

- Fyra nationella specialiseringar för Äldreassistent motsvarande ca 1 års studier på yrkeshögskola
 - Demens och psykisk sjukdom
 - Omsorg och vård i livets slut
 - Funktionsbevarande omsorg
 - Måltid kost och näring

De äldre vinner

- Större trygghet
- Bättre bemötande
- Mer individuellt anpassad omsorg och vård
- Mer kvalificerad personal
- Färre fel

= Högre kvalitet på omsorg och vård

Omsorgspersonalen vinner

- Exklusiv kompetens
- Egen titel
- Bättre karriärvägar
- Ökade möjligheter till rörlighet

= Ökad status

Arbetsgivarna vinner

Ökade möjligheter att rekrytera i framtiden

- Alla arbetsgivare vet vad en Äldreassistent kan
- Förbättrade möjligheter till samarbete mellan yrkesgrupper
- Färre fel

= Bättre effektivitet

Genomförande

- 2010 Lagen träder ikraft
Socialstyrelsen preciserar yrkeskraven. Validering och kompetensutveckling påbörjas
- 2011 Den nya gymnasieskolan
Programmet för Omsorg och vård med inriktning mot arbete för äldre
- 2015 Den som inte är Äldreassistent får inte arbeta ensam

Yrkestitel Äldreassistent

Utgångspunkter:

- Könsneutral titel
- Inte signalera underordning eller hierarki
- Vem är man till för?
- Nytt yrke - för framtidens behov

Omsorg är huvudkompetensen

Begreppen

- Service
- Omsorg
- Omvårdnad
- Vård

Det nya yrket kräver bred kompetens

Nationella yrkeskrav för omsorg och vård

- Förhållningssätt och värderingar
- Kunskaper och förståelse
- Förmågor och färdigheter

Integrerade kompetenser

Inga nationella yrkeskrav för service

Reglering av nationella yrkeskrav

- Ändring i SoLs kvalitetsbestämmelse
- Förtydligande i en ny lag om lägsta nivå på kompetens
- Förtydligande om innehåll i förordning
- Äldreassistent är behörighet att arbeta ensam
- Trainee får inte arbeta ensam

Socialstyrelsen preciserar yrkeskraven

- Innehåll i och nivå på kompetens i varje nationellt yrkeskrav
- Samlad kompetens ska motsvara treårig gymnasieutbildning med inriktning äldre

På längre sikt delegering/behörighet att administrera läkemedel

Översyn av SoL och HSL

Rekryteringsbasen

= mycket skiftande utbildning och erfarenhet

Därför behövs flera vägar till yrkeskompetens

Utbildningsvägen

- Gymnasial utbildning med inriktning mot arbete för äldre
- Nya gymnasieskolan bör ha ett Program för Omsorg och Vård med särskild inriktning mot arbete för äldre
- Kommunal vuxenutbildning motsvarande gymnasieskolan
- Kompetenta yrkeslärare

Valideringsvägen för trainee

- Trainee ska få sin kompetens validerad
- Arbetsgivare ansvarar för att validering och kompetensutveckling erbjuds
- Kommunen ska godkänna att en trainee uppnår yrkeskraven och utfärda kompetensbevis som Äldreassistent
- Socialstyrelsen ska utarbeta nationella riktlinjer för validering

Valideringsvägen för redan anställda

- Anställd ska erbjudas möjlighet till validering och ev kompetensutveckling för att uppnå kompetens som Äldreassistent
- Övergångsperiod på fem år

Överenskommelse mellan staten och SKL

- Kommunernas ansvar att personalens kompetens motsvarar framtidens behov
- Behov av en gemensam nationell strategi för kompetensförsörjning och statligt stöd

Konsekvenser av våra förslag

Möjligheter att rekrytera personal

Ökad jämställdhet

Kostnader

Vem/vilka ska betala?

Besparingar

Bättre kvalitet